

Siyasi İstikrar İndeksi (Sİİ)

Referans No: 130688

Suriyeli Sığınmacılar; Jeo ve Teo-Politik, Eko-Politik, Politik Aklın Yitimi ve Kısmî Onarımı

Özet-Ana Politik Evreler

Erdoğan-Davutoğlu-Fidan; MIT-Öcalan çözüm süreç asimetrik bileşeni olarak PKK/YPG'ye özerk devlet ya da denetimli alan teşkili. Eşanlı olarak Suriye'de merkezî hükümeti parçalayıcı rejim değişikliği hedeflenirken Suriyeli sığınmacıların ülkemize kitlevî ölçekte kabulü (ABD/AB zorlama Körfez teşvik/ destekli).

Cumhur İttifakı-Kısmî Politik Düzeltme; Devlet-altı örgütlenmelerle kötücül ve kapalı iş birliğinden çıkış, devletten devlete (Astana, Adana antlaşması) kaideli millî-devlet-düzenli ordu eşleşmesine dönüş. Suriye kuzeyinde güvenli bölge hedeflemesiyle önceden ABD ile birlikte IŞİD'e karşı tasarlanan Suriye direniş ordusunu, yerel denetimi tesis edecek SMO'ya dönüştürme. Radikal İslamcı terörist gruplarla araya mesafe koyma. Süreç, Rusya Astana süreci sınırlı destekli olup zaman zaman sahada Esad-Putin-İran (Besic/K. Süleymani) ortak sert tepkimesiyle karşılaşabilmektedir.

Ara Evre; Yunanistan sınırında itme.

Parçalanmış Kamucu Hakikat Evresinde Ölümçül/Varlığa Dair Sivil Toplumcu Temel Soru; ilini, töreni, ekonomik, siyasi, sosyo-kültürel düzenini bozanı kim düzeltir? Kim?

Yakın Plan

Sykes Pico'tan bu yana O. Doğu'da sınırları değişen ülke Suriye'dir. Suriye sınırlarıyla, egemenlik statüsü, 5 kez değişmiştir. Değişimlerden biri Türkiye lehine,

kastedilen Hatay'dır. Türkiye'nin Suriye sınırından 10 km içeride askerî operasyon yapmasını düzenleyen Adana Antlaşması, egemenlik değişimi olarak klâse edilmemiştir. Aksine, şartlara nazaran, Suriye devlet egemenliğinin Türkiye iş birliğiyle maddileşmesidir.

Suriye krizi **2011'de** başlamış, sürmektedir. 15 yıllık kriz, salt müddet olarak başlı başına, Türkiye'nin başarısızlığıdır. Daha zor denebilecek sınır/güzergâhta, Karadeniz/Boğazlar ya da K. Irak kastedilmekte, Türkiye, askerî-diplomaside daha başarılıdır. Ukrayna-Rusya savaşında Türkiye nispi düzgün askerî-diplomatik mevziidedir. ~45 yıllık PKK ile mücadele tarihinde Türkiye ilk kez, ~ 5 yıldır K. Irak'ta tampon bölge teşkil ettirerek PKK'yı bloke edebilmiştir.

Suriye meselesinde Türkiye, 2011-2024 (R. T. Erdoğan liderliğinde 60.-67. Hükümetler, 2009-14 Dışişleri Bakanı ve 2014-16 Başbakan A. Davutoğlu) kötü, pek **kötü denebilecek yönetim/hükümet, kötü politika eşleşmeleri** dönemindeydi. Erdoğan-Davutoğlu yönetimi (buna kesinlikle **H. Fidan-F. Sinirlioğlu** eklenmeli), **MİT-Öcalan çözüm süreci** eşleşmeleri, Türkiye'nin Suriye meselesinde kötü yönetim-kötü politika çıktılarının **ana sebebidir**.

Ana Tema

Suriye krizinde MİT-Öcalan çözüm süreci devredeydi. Hükümet, Suriye krizini, MİT-Öcalan çözüm sürecinin bileşeni, art-süremi, uygulama/genleşme sahası gördü. Dahası, Suriye krizi, örtük/temkinli yürütülen MİT-Öcalan çözüm sürecini açık/pervasız hale getirmiştir. Kürt açılımıyla eşanlı Arap açılımı, Yeni Osmanlıcı zihniyet ve hedeflemede Erdoğan-Davutoğlu için küre-bölge destekli vizyon teyidi olarak görüldü.

Derhal sığınmacı kampı kurup Suriyelileri içeri aldık. *Önce 25.000 limitle başlangıç, bilahare en çok 100.00 kişi alınacak, denetimli kamp alanlarında barınacaklardı.* Sonra film koptu. Şunu ayırt etmek gerekir; Türkiye'de MİT-Öcalan çözüm süreci

devredeyken hacimli Suriyeli sığınmacı alınması, dış baskı/tehdit ve dış teşvikle de eşleşmiştir. BMGK kararlarına nazaran Türkiye, Suriye sınır yönetimi askıya alınmış, limited government idi. Yani sığınmacı kabulü dış baskıyla bir yerde zarurî kılınmıştı. Teşvike gelince; Katar ve Suud, Suriyeli sığınmacı kabul karşılığı 500'er milyon USD'lik paketleri için özetidir.

Suriye'den Irak'a ittirilen IŞİD, Bağdat Merkezî Hükümeti'yle Barzani-KRG'yi darmaduman eder ve Suriyeli sığınmacılar akın akın gelirken Irak'ta kriz tekrarlandı. Tekrarlanan Irak krizi geniş kitleleri Türkiye'ye göçe zorladığında Hükümet hemen dur dedi. Irak'tan gelecek sığınmacılar Barzani-KRG sayesinde **K. Irak'ta göğüslendi**. IŞİD karşısında Bağdat-Merkezî Hükümet'ini destekleyen hatta vekilleriyle sahaya yayılan İran'a ses edilmedi, Barzani açıkta bırakılmadı. Kastedilen, Hükümet'in Arap açılımı *sunî*, Suriyeli sığınmacı kabulü, münhasıran MİT-Öcalan çözüm sürecinin bileşeni olarak sınırlanmış ve işletilmekteydi. Hem içeride politik bilinç ve irade hem de dış baskının motivasyonu böyleydi.

Kötü Vizyon Kötü Politika Yan Maliyetleri

Stratejik Derinlik; sığınmacı Suriyelileri alarak nelere yol açtık? Suriye savaş seyrini değiştirdik. IŞİD'in işini kolaylaştırdık, ABD/Rusya tarafından havadan dökme bombalanmasını da! Suriye'den göçler hızlandık sivil halkın IŞİD karşısında organize olma becerileri tırpanlandıkça, ABD-Batı (*Fransa ve İngiltere bombardımanlara iştirak etmiştir*) ve Rusya için IŞİD hâkimiyet bölgesindeki sivil halk, meşru hedefti! Bunu da kolaylaştırdık. Başka ifadeyle, sınırımızdaki iç savaşa, küresel başat iki askerî güç eşanlı müdahalesini çağırdık!

İtme: Suriyeli sığınmacılar ve hacimli kabulleri sadece G. Doğu, güney sınırımızı değil, **batı sınırımızı da** yıktı geçti! A. Davutoğlu'ndan bahsetmekteyiz; S. Soylu'yu da eklersek, devlet yönetimi ve jeo-politikte, zücaciye dükkânında fil ailesinden. Davutoğlu, AB ile sığınmacı kabulü karşılığı vize anlaşmasına imza attı. Alt yapıyı böylelikle döşedi. İçimizdeki Suriyeliler öylesine hacim kazanmıştı ki,

milliyetçi baskının büyüyen kaldırıcını kucaklayan Soylu, itme uyguladı; Suriyelileri Trakya sınırımızda **karadan** Yunanistan'a itecekti.

Davutoğlu öyle imza atmıştı ki, T.C.'nin Ege'deki tüm egemenlik ve silahsızlandırma tezleri tarafımızca çürütülmüştü. Suriyeli sığınmacı kabulü karşılığı vize antlaşmasını uygulamak üzere “**denizde**” ABD, Almanya (*İtalya ve Fransa da kısmen devredeydi*) deniz kuvvetleri devriye ve denetim hakkı elde etti. *Silahlı kimse olamaz* dediğimiz yerlerde, şimdi misal Girit'te ABD deniz ve hava üsleri kuruldu. Libya ve Mısır çekişmemizden sonra ABD bunu fırsata dönüştürdü, İsrail, Suud, BAE, Mısır Hava Kuvvetleri aynı üste sırayla konuşlandı, Türkiye'ye hasmane tatbikatlar yaptılar. Ege'de tezlerimiz çökünce doğal olarak Libya meselesine abanmak zorunda kaldık!

İtmeyi unutmayalım; önce yüzbinlerce Suriyeli Trakya'ya transfer edildi, yığındı! Ardından itme başladı. Sınırdan iki mekanize tugayımız varken İçişleri Bakanımızın emriyle polisimiz devreye girdi. Yunanlılar Türk polisinden korkacak, sığınmacıları kabul edeceklerdi! Sınırdan ateş açıldı, sığınmacılar zorla karşı tarafa itildi, dövülüp soyulup soğana çevrilip geri itildiler. Birçoğu Yunan askerince açılan ateşle göz önünde öldürüldü.

Dikkat buyurun, 2011-12'de BMGK, Suriye'de iç-savaş var, siyasi otorite halkını ezmekte (*Esad varil bombalarıyla kendi halkını bombalamaktaydı*), Türkiye sınırını insani yönetecek demiş, Mehmetçik elinden toplanan tüfeklerin yerine sopa verilebilmişti. Akın akın gelen sığınmacılar karşısında sınırımız aslında, askersizleştirilmişti. Şimdi aynı Suriyeli sığınmacılar Yunan sınırına yığıldıklarında Yunan askeri öldürmekte, sırf bunun için ABD-AB en şahin tavrıyla sahada karşımıza dikilmekteydi!

Kendimize tekrar dönersek; şartlar bu karşınızdaki kat'i irade bu iken yüzbinlerce Suriyelinin Avrupa'ya geçeceksiniz denerek sınıra transferi, orada geçici konaklama şartları, çıktıkları illerdeki geçici boşluk ve geri dönüşleri, Edirne'de yol

açtıkları şok, uzatılmayacaktır. Netice; Yunanistan, *sınırım tehlikede* dedi ve ABD denizde, karadaki Yunan ordusunun yanında durdu. Eliniz kendi kararınızla kötüyken karşınızdakileri en azından biri birine kenetlemesiniz, iyi olurdu!

Denizde olanın aynı karada tetiklendi; şimdi Yunanistan-Türkiye sınırında ABD destek ve donatımlı **mekanize kolordu** tesis edildi, binlerce zırhlı-mekanize araç Yunanistan'a hibe edildi, **Dedeğaç'ta deniz ve hava üssü** tesis edildi. ABD-AB fonlarıyla Arnavutluk-Yunanistan-Bulgaristan (*Karadeniz*) çıkışlı *stratejik otoyol* tesis edilmekte! Bilahare Rusya-Ukrayna savaşı yaşanınca ABD ve Türk Hükümetlerince, *Dedeğaç ve sınırımızdaki kolordu Rusya'ya karşı yapılandırıldı gerekçeleri* dolaştırıldı. **Katiyen böyle değildir;** vakıa kesin nedeni Türkiye'nin sığınmacı itme başarısız girişimidir.

Kötü ürüyen it, her bir yönden sürüye getirmişti kurt. MİT-Öcalan çözüm süreci işletilir kamu kudreti bloke edilir kamu düzeni bölgede PKK'ya havale edilirken Suriyeli sığınmacı kabulü başka pencereden, ayrıca yapısal düzeyde sert olumsuz ederdeydi. Kürt nüfus ya da G. Doğu'nun ülke içindeki idari/siyasi-sosyolojik çeperlerine yerleştirilen **Arap sığınmacılarla örülen demografik tampon**, MİT-Öcalan çözüm süreci başarılı olsa ileride ne ederde olacaktı?

Mesafeli bakıldığında; Ergenekon/Balyoz süreçleri, askerî-diplomatik bürokrasi kurumsal kapasite pert edilmişlikleri devrede, sığınmacı meselesinde işleyiş; devlet-kurum ve vatandaşlık-uyrukluk-siyasi sosyolojisi hedeflemeli, bilinçliydi.

Daha önemlisi; ic güvenlik kanun paketinde idari işlemle soyadı değişimi ve bilahare Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda değişiklikle *idari işlemle nüfus kaydı yaratma/değiştirmeye dair kanunlaşmaydı*. Bakanlık, elektronik kayıtlarla çipli kimlik kartlarının eşleştirilme ve takibinden, kaydın üretilme ve güncellenmesinden mesul tutulmuştur! **Devlet-Aile-Yargı, bu kurucu üçgeni İdare müdahalesiyle izlenemez ve keyfiliğe açık hale getirirseniz, kimin devletin aslî unsuru olduğu**

iktidar politik döngüsünün türevi haline gelir. Egemenlik-halk-toprak kutsal üçlemesi yerle birdi. Ergenekon/Balyoz kurumsal kapasite darbesinden sonra T.C. siyasi-sosyolojisinde deprem hedeflenmekteydi.

Maddî gücü/idari kapasitesi ağır tükenen Esad'ın en ağır yükü; en düşük sosyo-ekonomik kesimler, işsiz, mesleksiz, çoğu topraksız, deyim yerindeyse ipsiz sapsız Suriyeli cenah, Türkiye'ye lavate edildi! Esad için can simidi başka nasıl düşünülebilir, zordur. Esad için Türkiye'de ve bilahare Kuzey Suriye barınma alanlarında, Avrupa'ya transfer edilenler dâhil 8-12 milyonluk kitleden kurtulma ederi ortadadır. Beslemeyecek/donatmayacak/yıkılan evlerini onarmayacaktı, kamu hizmeti sunmayacaktı, güvenliklerini sağlamayacaktı, ilh..

İkili trafik; Suriyeli sığınmacı akını, dediğimiz gibi, MİT-Öcalan çözüm sürecinin (*asimetrik*) bileşenydi. Ve tek taraflı değildi. Herkes akın akın giren Suriyelileri izlerken, Diyarbakır, Şırnak, Hakkâri, Ş. Urfa'dan, Nusaybin, Cizre, Yüksekova'dan çıkan kitleleri görmemekteydi. Aile Bakanlığı'ndan yardım alan çoğu varoştaki aileler, kısa müddette yok oluvermişlerdi! Tek üç aylıkta 60.000 aile birden yardım almaz hale gelivermişti! Kobani'de, Resulayn'da Arapların boşalttığı yerlere Kürtler yerleştirilmekte, **Öcalan'ın komünal toplulukları** teşkil ettirilmekteydi. Hacim 450.000 civarındadır.

MİT-Öcalan çözüm süreci devredeyken özellikle G. Doğu'da varoşlardan Suriye'ye aktarılan kitleler, toprak/mülkiyet ve özerk idare sahibi olarak yapılandırılmaktalardı. Öcalan'ın komünal yaşam tezleri (*KCK; Koma Cîvokên Kurdistanê, Kürdistan Topluluklar Birliği*) hayata geçirilmekteydi. Suriye'de Kürt kitlelerin yerleştirildiği ve PKK/YPG'nin denetimine alınan her bir kitle, MİT-Öcalan çözüm sürecinin büyük teşviki haline gelmişti. **YPG-S. Müslim** yarı-resmî protokollerle İstanbul'da ağırlanmaktaydı. Beşiktaş iskeleden Öcalan'ın bulunduğu İmrallı adasına düzenli seferlerde Başbakanlık Müsteşar (*E. Ala*) imkân ve kabiliyeti devredeydi.

Öcalan sadece MİT ya da HDP'lilerle (*o dönemlerde fark neyse artık!*) değil, YPG-Müslim'le de görüşürülmekteydi. Her kötülüğün geçiciliği gibi zamanla MİT-Öcalan çözüm süreci de bitti. Elde konu bakımından ne kaldı? Kürt meselesini önce Arap tampon-kuşak meselesine eklemledik. Ve çözümleri Kürt meselesi ve Suriye meselesi, eşanlı-eklemlile hale getirdik. Güney sınırımızda Antalya'ya dek uzanan hatta bölgesel idari kapasite ve deprem nedeniyle yol açılan boşluk ve ağır yük ayrıdır.

Suriye ve Suriyeli sığınmacılar meselesi, bilahare sınır bölgeleriyle alakalı olmayan, ülkenin her bölgesinde işleyen, genel sığınmacı meselesine dönüşmüştür. ABD baskısıyla Afgan sığınmacıları kabul ettik. ABD baskısı İran sınırının geçirgenliğini farklılaştırdı. Duvar ördüğümüz İran sınırı elek haline getirildi. Burada da *sınır yönetimi* askıya alınan devlet oluverdik. Afgan, Özbek, Kırgız, Türkmen derken, gelmeyen kalmadı.

Sınır namustur demek suç haline getirildi. Diyenleri içeri attık. Sonunda, yabancılar hakkında araştırma yapmanın *etki ajanlığı* kabul edildiği evredeyiz. Devlet ve siyaset üstündeki siyasi-sosyolojik milliyetçi ağır baskıyı hafifletmek için Cumhur İttifakı çattık, iktidar söylemini esastan değiştirdik, elimizdeki kamu ve medya imkân ve kabiliyetiyle meselesinin üstünü kalın bir örtüyle örtmeye çalıştık. Mızraklar, örtü her bir yerinden fırladı.

Önceki gün **M. Şimşek** "*Hükümetlerimiz 10 yılda ortalama 650.000 istihdam yarattı*" derken, 10 yılda yabancılar için yıllık ortalama 350-400.000 istihdam ürettik deme eşigindeydi! İma edilen, genel sığınmacı sorununun ekonomik olarak yol açtıklarıydı. Şimşek yeni makroekonomik uygulama çerçevesinde *kayıt dışı ekonomiyi* hedef aldı ama bunun altında yatan hacimli sığınmacı meselesine girmedil! Ülkemizde halk içinde derinlik ve yayılım kazanmış kayıt dışı ekonomi en önemli coğrafi payandası Suriye ve Suriye sınırırıl.

Kayıt dışı ekonomi ve Suriye kaçakçılık networkları; M. Ağar, Y. Erez, N. Cevheri, ilh.. Bunlar ve misal Bursa'daki uzantıları (*DYP-C. Çağlar*), zamanında, Suriye sınırından nasıl beslenmekteyse, şimdi aynı ekol (*S. Soylu kastedilmektedir*) Suriye kaçakçılık networklarını yeniden yapılandırarak beslenmekteydi. Zamanında İran işlenmiş petrolünün kaçak atıkları Suriye'de işlenir, kaçak iplik olarak ülkemize girer, **AKSA-Yalova Elyaf** gibi şirketlerimizi dumur ederdi. **SİFAŞ, POLYLEN,** batan iplik şirketlerimize örnektendir. Çağlar bakan olmuştu; gümrük duvarlarını NERGİZ Grup çıkarına göre kalibre ederdi; kısaca ya kaçak ya eşitsiz ya zamansız (*zamanını sadece Çağlar'ın bildiği*) gümrük! Teşvik; Türkiye üretiminin on misli pamuk üretim sübvansiyonunu Suriyeli çiftçi kardeşlerimizin pamuğu dâhil Ş. Urfa'da ödemekteydik! Ziraat, Hazine bu yüzden batmaktaydı. Halep-Gaziantep kalkınır ama yasal ve kayıtlı sanayi/ekonomimiz pert edilirdi! Suriye ve Suriyeli sığınmacılar meselesi, Soylu ve networklarınca asimetrik devletin siyasi-sosyolojik ve eko-politik yeni mekaniği haline getirilmekteydi. Aynı *derin PKK-derin devlet* rabıtası gibi bunların Türk siyasetindeki ederi ortadadır. Suriyelileri alarak nelere yol açmadık ki?

Cumhur İttifakı-Kısmî Politik Düzeltme

Önce şunu vurgulamak gerekir; 15.Temmuz.2016 vakıası yaşanmış, askerî bürokrasi kontrolü güçleşmişken Ak Parti-Erdoğan ile MHP-Bahçeli eşleşmesinde askerlerin hapisane duvarları arasında değil cepheden cepheye koşturulmaları işlevseldi. Bu yönüyle Cumhur İttifak üçlü sacayağı, örtük olarak iki parti-liderle savunma ve güvenlik bürokrasisi arasındaydı.

Cumhur İttifakı, çatılır çatılmaz, Ağustos.2016'da Suriye Fırat Kalkanı harekâtıyla eşleşti. **Hedef, Suriye'de güvenli bölge ve tampon** teşkiliydi. Bu tampon, hem CENTCOM birlikteliğinde PKK/YPG ile Suriye-Esad güçlerini, ayrıca İran-Besiç'leri sınırdan uzak tutacak, hem de tekrar ülkelerine transfer ettirilecek Suriyeli sığınmacılar için **kurulacak yerleşim alanlarının** alt-yapı hazırlıklarının sahası olacaktı.

Cumhur İttifakı'ndan evvel T.C. devleti, Suriye meselesinde *operatif devlet* modundaydı. Devlet altı örgütlenmelerle sahada operasyon, Türk devlet klâsik tezlerini retti. T.C. devleti, devlet altı örgütlenmelerle, -açık diyelim- radikal terörist örgütlerle eşleşmekte, bunlara silah sevk etmekte, donatmakta, eğitim ve sağlık hizmeti vermekteydi.

Cumhur İttifakı'yla T.C. devleti, uluslararası antlaşma ve mutabakatlar (*Astana ve süreci ve çok daha öncesinde Adana antlaşması kastedilmektedir*) çerçevesinde, Rusya ve İran ile müzakere ve iş birliğiyle, düzenli-disiplini ordusuyla hareket etmekteydi. Devrede olan bürokratik ana etkinlik, askerî diplomasiydi. Kaideli millî devlet ve düzenli disiplin ordu eşleşmesi, kör-topal tekrar devredeydi.

Üç ana nedenden bu bir kısmî politik düzeltmeydi. İlki İdlib! İdlib'in statüsü ayrıydı. Burada askerî akla pek de uygun olmayan karakol teşkilleriyle radikal terörist grupların denetimindeki 2,5 - 4 milyonluk kitlenin bulunduğu bölgelerde geniş kitlelerin ezilmeleri sınırlanacaktı. İkincisi ÖSO'dur. ÖSO/SMO ilk-evrede eşkıya çetesi gibi görünseler de düzeltilmiş, disiplin altına alınmışlardır. SMO bilahare PKK/YPG ile çatışmalarda sahada ciddi yararlı olabilmıştır. Üçüncüsü yukarıda nakledilen itmedir.

Konsolide edildiğinde en az içerideki Suriyeliler kadar maliyet teşkil ettiren bir Suriye güvenlik bölgesi imal edilebilmiştir. Edilmiştir ama aynı bölgeden PKK/YPG'ye CENTCOM destekli yer altı tünelleri ve mekanize tabur saklayabilen karargâhlar için yüzbinlerce ton çimento teslim edilebilmiştir! Üretilmiştir ancak ayakkabı, tekstil, zeytinyağı sairde kayıt dışı ekonomiye de zemin açılmıştır. Maaşlar, ucuz akaryakıt, bedava denebilecek kamu hizmetleri Hazine'ye ciddi yük teşkil ettirmiştir.

Yine konsolide edildiğinde, yaklaşık II. Dünya Savaşı'ndan beri ilk kez, **ABD**, sınırına ordu dizdiği ülkeye diz çöktürememiştir. Üstelik ABD hem Suriye hem Yunanistan'da sınırimıza ordu dizmiştir. Yine de PKK/YPG'yi siyasi otorite olarak

klâse ettirememiştir. Ayrıca, CENTCOM, ABD-Kongre destek ve ABD-Dışişleri koordinasyonunda on milyarlarca USD harcamışsa da PKK/YPG'yi değil düzenli ordu, yarı-düzenli ordu kabiliyetine dahi kavuşturamamıştır.

Öte yandan ABD, gerek 10-11.Eylül.2016'da Sacur suyunda gerekse 16-19.Ekim.2019'da Ayn-İsa'da TSK'ya ateş açmak suretiyle çok sayıda harekâtımızı fiilen durdurmuştur. Ekim.2023'te sınırda SİHA'mızı düşürmüş, arada çok sayıda uzaktan füzeyle Suriye kuzeyinde teşkil ettirilen güvenli bölgeye hizmet eden tesis-depo-akaryakıt birimini vurmuştur. Başkan Trump ve devamı Biden, Suriye kuzeyinde acil durum ilan ederek CENTCOM'un denetlediği bölgelere müdahaleyi men etmiş, savaş sebebi saymıştır. 2020-21'den itibaren TSK ve 66&67. Hükümetler akılcı davranmak suretiyle Suriye'ye kara harekâtındansa hava kuvvetleri yeteneklerini kullanarak müdahale etmiş, yerinde ve işlevseldir.

Son fasıllarla ima edilen kısaca şudur; **ABD-CENTCOM, geniş kitlelerin Suriye kuzeyinde Türkiye'ce teşkil ettirilecek güvenli bölgelere transferini men etmiştir.** Diğer bir deyişle, **ABD-CENTCOM, ancak PKK/YPG denetiminde tutulacak geniş kitlelerin kabulü halinde, bu tabii ki PKK'ya bir ulus teşkil ettirmek demek, Suriye kuzeyine geniş kitlelerin transferini kabul edecek görünmektedir.** **ABD, Türkiye'deki Suriyelilerin Türk siyasetini, İdari faaliyeti ve kamu düzenini, Türk siyasi sosyolojisini de-stabilize etme potansiyelini diri tutmak istemektedir.** Bu yönüyle ABD'nin, HDP-DEM siyasi ayağına Suriye'de PKK/YPG denetimli özerk bölge minimalizminde devlet kurmayı hedef olarak dikte ettiği açıktır.

Temmuz 2024 ve 67. Hükümet

Önce olması gerekenleri hatırlatalım: Krizdir, gelir, yönetilebilir ya da aksi, ayrıdır. 2011'den bu yana göç yönetimi yetersiz, gecikmeli, tereddütlü, bütünlüksüz, açık/tanımlanmış hedef/müddet sair parametreden yoksundur. 2011-12'de BMGK kararları dahil ABD-Rusya müdahalelerinin yapılandırılmaması, egemenlik haklarımız ve sınır yönetimimizin askıya alınmışlığı eklenmelidir. Sınır güvenliği

tesis edilememiş, kaçakçılık networkları İdare ile eklemli işletilebilmiş (*sonuncusunda generalimiz görevde uzaklaştırılmıştır*), devlet altı örgütlenmelerle iş birliğiyle kaçakçılık networkları eklemlelenebilmiştir.

Düzensiz göçün maddi desteklenmesinde vatandaşlarımıza yapılan sosyal yardımlarla eklemli işleyiş, istihdam şartlarının ayrıştırılamaması, kayıt dışı ekonominin engellenememesi ortadadır. Sosyal ve kültürel uyum programlarının zayıf tutulup dinî içeriklerle bezeli kılınması malumdur. Yerel yönetimlerin ve yerinden hizmet kurumlarının koordinasyon ve anlayış birliktelik eksiklikleri, kamuoyunun ülke/sınır/güzergâh ve il-ilçe ölçekte hatta mahalle/köy düzeyde düzgün bilgilendirilmemesi ortadadır.

Kurulan Göç İdaresi'nin bazı ilde kadın satıcılarına sığınmacı kadınlardan kaynak devşirdiğine bile rastlanmıştır. Kaçakçılık, vize, oturma izni, sair meselede türlü yozlaşma had safhadadır. Kaçak işçi çalıştırmada İl Çalışma İdareleri avanta peşindedir. Maliye ve Sosyal Güvenlik Kurumları işleyişi görmezden gelmek zorunda ve bu idari tutum olarak Hükümetçe dikte edilmekteydi. Üniversitelerde, hastanelerde, saymakla bitmez türlü kurum ve işletmede düzensiz göç eklemli işleyiş, düzenli nitelik kazanmıştır.

Göç politikamızın; finansmanı da Körfez'den yardım, maksatlı şartlı yardım, ABD dolaylı yönlendirmeleri, AB şartlı ve tam-yönlendirmeli (*istihdam, eğitim sair dahil*) DB şartlı yardımları (*aynı AB gibi hatta daha sıkı*) şeklinde ağır arızalıdır. Deprem ve yardımları da benzer işleyiştir. Göç politikamızın itme, Ege'de egemenlik hakları, AB vize süreci sair antlaşmalara payanda teşkil ettirmesi akıl alır değildir.

Düzensiz göçün **politik rekabette ağır zehirleyiciliği** men edilememiştir. Sırf düzensiz göçle mücadele için siyasi partiler kurulmuştur denebilir. Spor kulüpleri, "yerel teşkilatlanmalar" düzensiz göçle mücadelede devreye girebilmişlerdir. Uzatmayalım. Devlet-kurumsal kapasite ağır eksik ve hatalı, halkın

siyasi-sosyolojisi ağır riskli, bozulan ekonomik ortam, deprem, 2015 meskûn mahal çatışmalarından sonra G. Doğu'ya uygulanan coğrafi cezalandırmanın yan etkileri, artan milliyetçilik ve Türkçü tepkimenin ederi ortadadır.

Ya 67. Hükümet? Elinde haber erişim yasakları, dilinde *Ensar*, Suriyeli sığınmacı meselesini dolanma çabasındaydı. Ülke her yerinde pıtrak gibi asayiş olayları izlenmekteydi. 6.Şubat depreminde Suriyeli sığınmacı kaynaklı asayiş bozuklukları, ağır kamu düzen ihlalleri, özellikle idari denetimin düşük kaldığı kırsaldaki yıkım/hırsızlıklar can yakıcıydı. İdare, problem çıkan mahallelerdeki sığınmacıları başka yerlere naklederek, kısmen de-port uygulayarak işin içinden çıkma niyetindeydi.

Yüksek asgari ücret artışlarına eşlik eden, kayıt dışı sığınmacı istihdamı, çoğu sektör ve yerde ekonomiyi ayakta tutucuydu. 2024 Ramazan ve Kurban Bayramlarında büyük metropollerde meydan ya da ana güzergâhlarda boşlukları hacimli sığınmacılar doldurdu. Daha görünür ve etkili hale geldiler. **Suriyeli sığınmacılar siyasi parti kuracak düzeyde organizeydi!**

İdare, elindeki sığınmacı datasını tam-kullanamamakta, kullansa işin içinden hiç çıkamayacaktı. **Genel hacimler, kamu hizmetlerinden yararlanmaları, kiralık konut piyasasındaki payları, doğum/ölüm/evlenme/okula başlangıç ve devam statüleri, suç istatistikleri, ilh., her şeyin üstü örtülmekteydi.** Kayseri olay dizisi başlar ülkeye yayılımı izlenirken İdare'nin Suriye'de teşkil ettirdiği *güya* güvenli bölgenin gerçek parametrelerini kavrayamadığı deşifre olmaktadır.

Bunda Erdoğan'ın "*Sayın Esad*" söylemine geçişi, *içişlerine karışmama* niyetini beyan ki bu aynı zamanda, güvenli bölgenin şimdiye dek güçlkle teşkil ettirilen statüsünü terk idi. Ayrıca Cumhuriyet ana parametrelerini yerle bir ediciydi. Suriye'de Vatan Gazetesi 02.Temmuz'da Bağdat'ta Türkiye-Suriye heyetlerinin müzakerelere başlayacağını yazdı. Öncesinde **CHP-Ö. Özel**, "*Mülteci sorunu en büyük sorun. Bir ay içinde gidip Esad ile görüşme yapacağım*" demişti. Özel'in

dış politikada önemli konularda Erdoğan'dan brief alma talebinin kabul edildiğini ekleyelim.

Ocak.2023 CHP-Kılıçdaroğlu: "Avrupalılara sesleniyorum. Eğer siz, bize güveniyorsanız, bize güvenmeyin. Kardeşim, burası mülteci karargâhı mı olacak? Ben senin tampon bölgen mi olacağım? Bunu kabul etmiyoruz. Kusura bakmayın."

Suriye kuzeyinde Türkiye denetimindeki bölgede halk açıkça ayaklandı. Bunun ne İsrail ne de ABD istihbaratıyla alakası aranmamalı. Her şey ortadaydı. Kayseri'de olan ayrı, Türkiye Esad ile görüşecek, bölge halkının akıbeti ne olacaktı? Neticesen bölge halkı Yunan sınırında Yunan kurşunu önüne atılanları unutmuş olamaz! İdare derhal sınır kapılarını kapattı, telefonları-interneti kesti ya da yavaşlattı. Sonraki evre elektriği, suyu sair kesmekti.

Cem Küçük: "kamyonla sabikalı taşıdılar" "Türkiye, Suriye'yle normalleşmeyi tartışırken kendini eş zamanlı provokasyonların içinde buldu. Kayseri'de bir grup, Suriyeli bir tacizciyi bahane ederek Suriyelilere ait araç ve iş yerlerini ateşe verdi. Kamyonlarla getirilen ve gözaltına alınan 73 vandaldan 40'mun uyuşturucu, yağma ve tacizden sabikalı olduğu ortaya çıktı." **Özlem Doğan,** Milat gazetesi "Kayseri'de sokağa çıkıp insanların evlerini yaktıkları için gözaltına alınan ırkçı 73 kişinin 40'mun uyuşturucu, gasp, tecavüz ve hırsızlıktan sabikalı oldukları ortaya çıktı. Hiç şaşırmadık!" Ak Parti TBMM Grup Başkanvekili **Özlem Zengin:** "Suriye'de yaşananların dünyayla alakası var. ABD seçimleri bekleniyor" "Türkiye'nin Suriye ile yeniden görüşme ihtimali bölgedeki PKK ve DEAŞ'ı hareketlendiriyor" "Bunlarla Kayseri'nin bağımsız olmadığı kanaatindeyim"

67. Hükümet, İdare, Kayseri vd. illerdeki olayları ABD, İsrail, PKK/YPG kumpasına bağladı. Olaylara karışanlar süratle marjinalize, kriminalize edildi. Çoğu hapis kaçkını, kanun kaçağı, ağır suçlular! Çoğu, pek çoğu değillerdi! Suriyeli sığınmacıların dükkân, araç, motosiklet, ev sair yakıldı, yıkıldı. Çok sayıda Suriyeli sığınmacıya farklı il-ilçelerde işkence edildi, yaralandı, dövüldü, sövüldü. Ölen ve yaralananlar oldu. Suriye kuzeyindeki bölgedeyse ayaklanan halka kendini ve üssünü koruma maksatta ateş açıldı. En az 7 kişi öldü.

Kayseri olayları 67. Hükümet'i bir eksiltilti. Çevre-Şehircilik Bakanı (*önceden Kayseri milletekiliydi*) **M. Özhaseki** sahada değildi. Kayseri'de valisinden emniyetine, belediyesinden diğerlerine çok sayıda makam/pozisyona Özhaseki'nin istediği tek atama yapılmamıştı. Özhaseki Kayseri'deki olaylara sahada nasıl müdahil olacaktı? Özhaseki ayrıca Suriyeliler giderse OSB biter demişti (*Kayseri için*). Özhaseki gitti, ederi nedir? Münhasıran Kayseri bir miktar ülke bağlamında İçişleri Bakanı Yerlikaya ve izlediği akılcı/ılımlı politik uygulamasındansa Akar-Soylu'nun şedit politikası. Peki, kime karşı? Politik ironi buradadır. **Türkçü-milliyetçi tepkimeye karşı.**

MSB-Güler işleyişi ve Erdoğan'ın beklentilerini sezdi. Kendisinden Türkçü-milliyetçi tepkimeye dönük bekleneni **H. Akar-S. Soylu** ikilisinden beklenen politika setine mesafeli kalarak akılcıca verdi. Kayseri'deki tepkimeye dönük açık talimat değil, Suriye kuzeyinde bayrak indirenlere dönük "vurun" talimatı medyaya sızdırıldı. Erdoğan bundan memnun kalır ya da bundan tatmin olur mu? Savunma ve İçişleri Bakanlarından Erdoğan'ın somut beklentisi, "**vandal**" (*Türkçü-milliyetçi*) tepkimenin en sert şekilde kırılmasıydı. Kemeçe ne çalmakta, şarkıcı ne söylemekteydi? İktidar yeri iradesiyle onu hayata geçirecek bakanların yaklaşımı uyumsuzdu. Kayseri vakası 67. Hükümet'i "bir" eksiltilti ama politik olarak "pir" eksiltilti.

Parçalanmış Kamucu Hakikat ve Tekrarı

Millet-Devlet, aynı aynanın iki yüzüdür. Tektir. Kamucu hakikat de tektir. 15. Temmuz'da kamucu hakikat aynı bir aynanın yere düşüp küçük parçacıklar halinde kırılması gibi parçalandı. **Artık, herkes (kişi, grup) kendi baktığı parçadaki hakikati kamucu hakikat olarak görmekteydi.** Bu kırık aynalar sokaklarda geniş kitlelerce ölüm göze alınarak kuruşunlar altında birleştirildi. Elindeki **en büyük emaneti, kamu kudretini** yitirmiş olan Hükümet'e halk tarafından iade edildi.

Edildi ama kamucu hakikat bir kere parçalanmıştı. Parçalanmış bu kamucu hakikati kimin nasıl okuyacağı daimî belirsizlik kazanmıştı. Kayseri’de Suriyeli sığınmacıların ülkelerine gönderilmesini (*madem güvenli bölge için bu kadar harekât yapıldı, artık devreye alınmalıydı!*) isteyen halk haykırmaktaydı; **devlet yoksa millet var!** Evet, mesele tam da buydu. Suriyeli sığınmacıların polise teslim olmaması, polisin Suriyeli sığınmacı mahallelerine girememesi, polis özel harekâtın devreye girmesi, Vali ve milletvekillerinin sahada karizmayı çizdirmeleri izlenmiştir.

Temmuz.2016’da kamucu hakikatin parçalanmasının ederi ikaz edilmelidir: **Zaruret, daima, kendi hukukunu doğurur.** 15.Temmuz’da siyasi iktidar, sokakta darbecileri öldürerek derdest edenlere “yargılanamazlar” dedi. Yani, sokakta halk darbeci derdest eder yitirdiği devlet ve kamu kudretini Erdoğan’a iade ederken yapılan **hukuki ise!** Ailesini, işini aşını, çoluğunu çocuğunu, en önemlisi hayat tarzını her gün kesintisiz tehdit eden, burada ve şimdi tehdit edenin ötesine geçip açık tehlike haline geleni derdest etmek hukuki midir? **Senin için yapabildiğimi kendim için yapamaz mıyım? Ölümcül soru budur.**

Açık politik ilahiyat denklemini fark etmemiş, bilememiş, bilemedikleri ve açık fark edemedikleriyle hududunu düzgün çizememiş Başkan Erdoğan, Kayseri halkına **vandal** demiştir. MHP için denecek, şimdilik yoktur. Erdoğan’ın haklı oluşu ya da maddi hakikat ayrı, **kamucu hakikat ortada**, devlet ve Hükümet tam aksindeydi. Ve kamucu hakikat gereğini ifa istemekteydi. 67. Hükümet konvansiyonel medyayı susturdu, erişim yasaklarını, medya gücünü devreye aldı ama kapı bir kez açılmıştı. Açılan kapıdan hangi özne hangi kamucu hakikat girip nasıl çıkacak, belli değildir. Olamaz da.

Jeo-Politik Hakikat

Condominium State Suriye; Suriye parçalanmış, bölünmüştür. Zamanında Lübnan, Hatay parçalanmasından sonra İsrail halen Golan’ı işgal etmiş, ABD Başkanı da bu toprakları İsrail toprağı olarak resmen tanımıştır. Suriye daha önce iki kez

egemenliğini devretmiş ya da paylaşmış (*Fransa ve Mısır ile Konfederasyon*), gelinen evrede Suriye topraklarında ikili anlaşmalara dayalı TSK ve Rus ordu mevcudiyeti ayrı, ABD askeri sahadadır. ABD-CENTOM, sahada, muhtariyet denebilecek PKK/YPG yapılanması ardına sahaya asker konuşlandırmış, hava sahası kapatmıştır. İdlib’de radikal İslami terörist örgütlerin denetim sahaları fasla eklenmelidir.

Suriye *devre mülk-devlet* halinde, egemenliği paramparçadır. Türkiye halen Suriye toplam coğrafyasının %11’ini kesin, toplamda %17’sini dolaylı kontrol etmektedir. Suriye kuzeyinde su, elektrik, buğday ve hayvan yemi, iletişim, birçok sektörde Türkiye olmazsa hayat durur. Suriye kuzeyinde geniş kitlelerin hayatını sürdürmesi Türkiye’nin irade ve desteğine bağlıdır. **Türkiye Suriye’nin coğrafi olarak küçük yüzdesini, ancak, nüfus olarak toplamda %50’den fazlasını sert ya da yumuşak farklılaşan derecelerde kontrol etmektedir.** Başka ifadeyle Türkiye, Suriye meselesinde nüfus bakımından açık ara kontrolör, Suriye kuzeyinde hayatın idamesinde kesin kontrol sahibidir.

Dolayısıyla, Türkiye, Suriye meselesinde nüfus, seçim, sandık düzleminde güçlü koz ve inisiyatif sahibidir. Peki, bu kozun aktive edilmesi temel olarak neye bağlıdır? Suriye’de uluslararası denetim altında demokratik seçimlere dayalı siyasi sürece geçilmesidir. **Kara harekâtlarıyla bu siyasi sürece geçiş ne olur? Ötelenir ve Türkiye’nin nüfus bazlı güçlü kozu ağır tahrip edilir! Net.**

Aynı zamanda, **PKK/YPG’nin siyasi sürece geçişte denkleme dâhil olma ihtimali sınırlanmadan Suriye’de siyasi geçişe evet denebilir mi? Diyenin boynu vurulur. Bu da net. ABD Türkiye’nin nasıl uzun müddetli de-stabilize edileceğinin manivelasını eline almış, bırakmamaktadır.**

Suriye kuzeyinde güvenli/tampon bölge, siyasi sürece geçişi güçleştirir ya da ötelir mi? Büyük ölçüde hayır. Türkiye tesis ettiği güvenli denebilecek bölgelerde gerekli alt yapı ve hazırlıkları ikmal etti mi? Yine hayır. Cumhuriyet İttifakı ve merkezî bileşeni MHP bu konuda aktif mi? Hayır, konuya uzak, *nazikâne* bigâne diyelim.

Devlet ve siyasette jeo-politik bilinç yığıktır. Daha en baştan yanlış iliklenen Suriye politikasında Cumhur İttifak politik düzeltmesinin hedef ve modaliteleri net şekilde ortaya konuldu mu? Hayır. Türk halkına; Suriyeli sığınmacıların bir yolla hoş tutulmaları gereği, aksi halde Türkiye'nin on yıllarca sağırsı olarak meselesinin asılı kalacağı, bunun, kamu düzeninden kamu hizmet arzına, ekonomiden hazineye her şeyi ağır tahrip edeceği bir politik bilinç seti şeklinde olarak Türk halkına nakledildi mi? Hayır.

Şimdi sivil toplumcu çürüme had safhada, ekonomi ağır zordayken Suriyeli sığınmacıları değil hoş tutmak, hayatta ve güvenlik içinde tutmak zorlaşmıştır. Sivil toplumcu çürüme öylesine yüksek ve dinî-millî mobilizasyonla öylesine iç içe geçmiş haldedir ki, ırza tasallut, yağmalarla eklemli işleyişte saldırılar devrededir. Yaşanan hengâmede Suriyeli ailelerden çocuk kaçırıp fidye dahi istenebilmiştir.

Halkıyla birlikte haklı savaşın takipçisi devlet söz konusu olsa millet, belki on milyon daha Suriyeliyi on yıl daha taşırdı. Ama ortada haklı ve gerekli savaş ve göç dalgası yok algısı nettir. Dolayısıyla halktan Suriye'de nüfus bazlı çözüm için sabır istemek haksızlık olduğu gibi politik mantıksızlık sınırındadır. Zamanında *iktidar yeri karanlığının tekniği* şimdi *aydınlığın etiğiyle* büründürülemezdir. Özetle mesele budur. Daima karanlıkta iş görenin ne kendisinin ne politikasının ne de politikasının etiği (*politik etik yokluğu*) vardır ne de politik geleceği.

Jeo-politik teknik durum: Küresel ortamda bundan 15-20 yıl öncesine dek *haydut ya da yetersiz devletler* tartışılırdı. Çekişme çatışmalar yerel, her neresi karışmışsa orada zayıf devlet meselesi var diye bakılırdı. Şimdilerde küresel ana aktörler askerleriyle çok yerde sahada, vekilleriyle birlikte ya da değil, çatışmaların içindeler. *Üçüncü dünya savaşı çıkacak* diyen lider sayısı her geçen gün artmakta. Türkiye'nin etrafı yangın yeri ve Hükümetimiz, milyonlarca tekinsiz düzensiz göçmeni içimize almış, pimi çekilmiş bombalarla halkını bunlarla eşleştirmiştir. Ne diyelim; elde aramaylan bizde arabaylan!

Teo-politikte (*politik ilahiyatta*) konsolide durum: Ortada devlet-millet, halk-hükümet aksında marifet/iltifat etkileşimi katiyen yoktur. Ortada, devlet ve siyasette örtük ifade edilen ve fiiliyatla da desteklenmeyen mağfiret, milletçe aşikâr, külliye ret durumu vardır. Kısaca, politik (*politik rekabette*) zilletin, siyasi (*devlet yönetimi ve idarede*) rezilliğin zirvesindeyiz.

Saygılarımızla,

S Bilişim Danışmanlık

“Bu raporun barındırdığı ya da dayandığı bilgiler yazarlarımızın doğru ve güvenilir olduğuna inandığı kaynaklardan alınmış ve akademik denetime tâbi tutulmuştur. Bununla birlikte üçüncü şahıslardan alınan hiçbir bilginin doğruluğu ve tamlığı bağımsız olarak onaylanmamış buna dair bir garanti verilmemiştir. Rapordaki ifadeler geleceğe dair güncel beklentiler temin edebilir ve doğrudan güncel veya tarihi bir gerçeğe ilişkin olmayan herhangi bir beyan içerebilir. İşbu ifadeler bilinen / bilinmeyen riskler, tereddüt ve kapsamlı olarak belirtilmemiş başka faktörler içerebilir. Bu rapora katkıda bulunanlar sürekli değişen bir çevrede faaliyet gösterdiğinden devamlı yeni risklerin ortaya çıkması doğaldır. Okuyucu bu ifadelere aşırı bir güven sergileyerek yatırım ya da ticari bir işlem yapmalarını için uyarılmaktadır. Raporun hazırlanmasına katkıda bulunanlar yeni bir bilginin doğuracağı sonucu müteakiben hiçbir ifade üzerinde halka açık bir güncelleme yapma zorunluluğu taşımaz. Raporu yazanlar bu bilgilerin kullanımına bağlı doğacak hiçbir zarar yahut kayıptan hiçbir şekilde sorumlu tutulamazlar.” Tüm hakları saklıdır. Bu raporun hiçbir parçası fotokopi, kayıt, bilgi depolama ve yeniden kullanımı mümkün kılacak araç / sistem dâhil olmak üzere alıntı yapılamaz, yeniden yayınlanamaz.